

פרוטוקול מס' 351

מישיבת-ועדה העבודה

יום ג', ט"ו בתמוז תשל"ו - 13.7.1976 - שעה 13.30

נ כ ח ו :

חברי הוועדה:
ש. ארבל - אלמוזלינו
ז. אסיר
מ. חריש

מוזמנים:
מ. לשם - יו"ר הוועד המקומי מב"ן
ח. שפי - משרד המסחר והתעשייה
מ. טלמון - מנהל סקרקי ישראל
מ. אמסטר - הסתדרות פועלי הבנין
י. אדסי - מזכיר מועצת פועלי פתח-תקוה
ג. סלבטש - מנכ"ל אפריקה-ישראל להשקעות
מ. עומר - אפריקה-ישראל - מנהל אגף הבניה
ע. גרטנברג - ועד עובדי אפריקה-ישראל בע"מ
ש. עבו - אפריקה-ישראל - מנהל אדמיניסטרציה
א. יונה - ועד עובדי אפריקה-ישראל בע"מ
ד. ברנר -
י. לוי -
א. כוכבי -
י. עמרי - מזכיר אגודת פועלי הבנין, מועצת פועלי פתח-תקוה
ח. כהן - אפריקה-ישראל להשקעות בע"מ
י. וקסלר - עו"ד החברה

רשמה:
ע. הירשפלד

סדר-היום: העברת מפעל לבנייה טרוםית מב"ן ללוד.

העברת מפעל לבנייה טרומית מסביון ללוד

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: אני פותחת את הישיבה ומקדמת בברכה את כל האורחים.

לוועדת העבודה הועברה פנייה בקשר להעברת המפעל לבתיים טרומיים שנמצא בסביון, בבעלותה ובניהולה של החברה אפריקה-ישראל להשקעות בע"מ. הפנייה באה משני כיוונים. חבר הכנסת חריש פנה אלי בנושא זה, מאחר שהענין קשור בהעסקתם של כ-250 עובדים. היתה גם פנייה מצד ההנהלה ומצד ועד העובדים ומועצת פועלי פתח-תקוה, ולפגישה זו התלווה גם מר אמסטל, מזכיר הסתדרות פועלי הבנין.

עם העברת המפעל מסביון ללוד, מתנהל ויכוח בין הוועד המקומי לבין החברה. הוועד המקומי לוחץ, ובזדק, שהעברה תבצע. הם לא רוצים שהמפעל יפסיך להתקיים איפה שהוא מתקיים, מאחר והיו הבטחות בעבר שהעברה תיעשה והמפעל יעבור למקום אחר, והעברה לא נעשתה; והם בשלב זה עמדו על דעתם שלא ימנו יותר אפשרות למפעל להמשיך לפעול, והם עומדים על כך שהמפעל יעבור למקום אחר.

לפי האינטפורמציה שנמסרה לנו, הוכן שטח בלוד למטרה זו, להעברת המפעל. נפטר לנו על-ידי נציגי החברות, שהחלטת החברה נחושה, שהיא עומדת להעביר את המפעל למקום שהוקצה לה בלוד. אנו נשמע מהם על כל הבעיות שהיו כרוכות בענין ההעברה והביצוע. אבל החברה טוענת, שכדי שהיא תוכל להמשיך להפעיל את המפעל גם תוך כדי ההעברה, דרושה לה תקופה מסויימת לביצוע ההעברה. אם לא כן, היא תאלץ לסגור את המפעל, וזה יפגע בפעולות הרכבה שהיא התחייבה לבצע.

על-כן מצאנו לנכון, מאחר שהנושא הזה קשור בהעסקת עובדים, ועצם סגירתו של המפעל עלולה לפגוע בהם, מצאנו לנכון להקדים תרופה למכה ולעסוד על הסניעים ועל הגורמים. אנו נשמע את נציגי הממשלה ואת החברה, ונדע היכן אנו עומדים, ואז נבקש מהוועד המקומי להתחשב בכל אותם שיקולים ונשמע את דעתו בענין.

בשלב זה אני מבקשת את נציגות החברה למסור לנו נתונים מדוייקים, מהו מספר העובדים שהיא מעסיקה במפעל ובכל המקומות שקשורים לו. מהו היקף ההעברה והקשיים הכרוכים בכך. אחר-כך נבקש מנציגי המשרדים, מינהל מקרקעי ישראל ומשרד המסחר והתעשייה ושירות התעסוקה - שזה נושא של תעסוקת עובדים - ונשמע מהסתדרות פועלי הבנין ומועצת פועלי פתח-תקוה מה דעתה, מה הם סמליצים לפנינו, ובישיבה נוספת נשמע את דעתו של הוועד המקומי בסביון, לאור כל מה שנשמע היום, ונוכל לסכם בצורה חיובית, שתשיע את רצונם של כל הנוגעים בדבר.

אבקש את סניכ"ל החברה לפתוח.

ג. סלבטט:

אינני רוצה להכנס להסטוריה הארוכה של הענין, כי אני חושב שכל אחד מכיר אותו. נכון הדבר שהחברה התחייבה כלפי הוועדה המקומית, וקבלנו זכות לשמוש חריג בשטח, בקרקעות השייכים לחברת "אפריקה". יעוד הקרקע היה חקלאי, וקבלנו זכות לשמוש חריג בשביל המפעל לתקופה מסויימת. הממשלה בזמנו לא עמדה בהתחייבותה כלפינו. אז הקימונו פרוייקט של 700 יחידות דיור, והיינו במצוקה. קבלנו את הסכמת הרשות המקומית להאריך את תקופת השמוש החריג, בתנאי שנמצא קרקע נוספת. בשנת 1970 קבלנו הארכה לתקופה של 5 שנים, ובאותה עת נכנסנו למשא-ומתן על-מנת למצוא שטח אחר. חיפשנו שטחים במקומות מסויימים על-מנת לקבל קרקעות ממינהל מקרקעי ישראל. הייתי צריך לקבל הסלצה של משרד השיכון והסלצה של משרד המסחר והתעשייה, שאותן קבלנו והגשנו, ורק אז קבלנו את הסכמת המינהל. דרך אגב, כך גם המצב בעיריית לוד. קבלנו את השטח והתחלנו לתכנן, אבל התברר לנו שבאמצע אותו שטח עוברת דרך, שבגללה לא יכולנו להגיש תוכניות.

ג. סלבסט

למרות שהשקענו הרבה כסף בתכנון ובהתקשרויות עם חברות בחוץ-לארץ, ומר שפי, ממשרד המסחר והתעשייה היה בתוך העניינים. בנובמבר 1975 קבלנו את האישור של שינוי יעוד של הדרך הזאת, וההסכם נחתם בתחילת שנה זו. אבל התקופה של ה-5 שנים פגה. דרך אגב, באמצע תקופה זו פרצה מלחמת יום הכפורים, אנשינו גויסו וחודשים רבים המפעל לא עבד, וגב זה גרם לעיכוב.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: מתי פגה התקופה?

בדצמבר 1975.

ג. סלבסט:

באותה עת פנינו לוועדת בנין ערים המקומית וקבלנו מהם המלצה להארכת התקופה של שנתיים. ועד סביון ערער על החלטה זו והדבר הובא לפני ועדת משנה של הוועדה המחוזית. ועדת המשנה קבלה את הערר של ועד סביון והענין צריך לבוא לדיון לישיבת הוועדה המחוזית, ועדיין לא גפלה החלטה סופית בנושא. בינתיים לקחנו את הענין של שנתיים ברצינות, התחלנו לתכנן את גושא העברת המפעל מיד לביצוע. בדירקטוריון של החברה נתקבלה החלטה להקציב את הסכומים הדרושים להעברת המפעל, בתנאי שלא נפטיק את העבודה. קל מאד להעביר מפעל באופן יחסי, בתקופה של 6 - 8 חודשים, אם סוגרים את המפעל ושולחים את כולם הביתה. שונה הדבר אם חייבים גם לעבוד וגם להעביר; ובתקופה זו של שפל בענף הבנייה, לא קל לנו להשיג עבודה. אנחנו מחפשים עבודה והשגנו, אבל לאחר מאמצים גדולים.

לפני שבוע, במשרדו של שר השיכון, הודיעו לנו במפורש שמשרד השיכון הפעיל בשנה הקודמת 22,000 יחידות דיור בארץ. בשנת 1976/77 יפעילו 7,500 יחידות דיור, ואני חושב שמר אמטל יאשר את המספרים האלה. כשליש מתוך 7,500 יחידות הדיור ילך למפעלים טרומיים. זו היתה מטרת הישיבה עם השר ועם מר ברקאי. חברת אפריקה-ישראל נמצאת במצב טוב יותר מאשר רוב החברות בארץ, היות ויש לה קרקעות במרכז הארץ והיא בונה על חשבונה בקרקעותיה. החברה בנתה בסביון, אנו מתחילים לבנות עכשיו בקרית וייצמן בצפון תל-אביב, וברמת-אביב דירות לזוגות צעירים. אפשר לומר שאם בוכל להחזיק מעמד עם 200 דירות לשנה, בעבור את התקופה הקשה הזאת.

לישיבת הדירקטוריון של החברה

בקשתי מהנהלת אגף הבנייה - שזה שונה מהנהלת החברה - להכין לוח זמנים ולבסס את זה על מומחיות ועל יעוץ מקצועי, כמה זמן הם צריכים על-מנת להעביר את המפעל מבלי להפריע להמשך העבודה. הם הכינו לוח זמנים, וההערכה היתה שזה יקח 14 חודשים. אנו מעוניינים להעביר את המפעל ככל האפשר יותר מהר, כי בצורה כזאת זה גם יעלה פחות כסף. זו איננה תקופה קלה כדי להעביר מפעלים, כי המשק איננו משגשג עד כדי כך. אם נצטרך לסגור את המפעל, זה ישפיע על כל אגף הבנייה של החברה, מכיוון שהבנייה של החברה מנוססת על טכנולוגיה של בנייה טרומית, ואני אבקש את המהנדסים שבאו לתת את ההסבר המלא, כדי שתקבלו מושג.

בידי מספרים בדוקים, מאושרים על-ידי

אגף הבנייה, לפיהם אנו משלמים לאנשים אלה משכורות ולניטוח לאומי. בספטמבר 1975 שולמו משכורות ל-245 עובדים; באוקטובר - ל-213 עובדים; במאי 1976 - ל-203 עובדים; ביוני - ל-203 עובדים. מספר זה אינו כולל חברות עובדים של קבלני משנה, שמספרם מגיע ל-60 - 80 עובדים בוספים. לעתים קרובות, מסיבות הקשורות עם מס הכנסה, יותר נוח לארגן קבוצה של עובדים, שהם עובדים אך ורק בשבילנו כקבלנים, או כקבלני משנה. אנו מארגנים קבוצה כזאת ומשלמים להם סכום גלונאלי, והם מחלקים אותו איך שנוח להם. או שאנו פונים לקבלן כדי שהוא יקים קבוצה, שתעבוד אך ורק בשבילנו, על אותו בסיס, וזה עניינו.

ג. סלבסט

אם אני אומר שיש לנו 220 עובדים, זה מספר צף. כשבכנסים לפרוייקט חדש יש יותר עובדים. בנוסף לעובדים הקבועים יש תמיד מספר צף, שעולה ויורד במשך הזמן.

כפי שאמרתי, אנו צריכים 14 חודשים.

הכנו לוח זמנים שמראה איך הדבר הזה יתקדם ובוכל לעבוד. אחת הטענות של הוועד המקומי סביון היא, שהמפעל עצמו מפריע להרחבת הכביש. הבאנו גם תוכנית של הכביש. המפעל עומד על קרקעות של חברת אפריקה-ישראל; פה ושם יש בליטה כלשהי של 2 מ' בערך. שוחחנו על כך עם אנשי מע"ץ, ולהם אין שום תוכנית ושום תקציב להרחיב את הדרך. זאת אומרת, אינני רואה שייגרם כל בזק למישהו, אם המפעל יעבור תוך תקופה של 14 חודשים, ואפשר לעקוב אחרי פעולות החברה במשך 14 חודשים.

מ. עומר:

ביסינו לבדוק את הנושא של לוח הזמנים ופנינו לכמה משרדים, שכל אחד מהם עוסק בשטח ספציפי של תכנון של המערכות של המפעל, כי בדרך-כלל התכנון של המפעל השלם נעשה על-ידי כמה משרדים, ומשרד התכנון שלנו מתאם בין כל הגורמים. בקטנו מהיועצים שלנו, שאחד מהם הוא מתכנן לעבודות אינסטלציה, לתת לנו הערכת זמן לגבי משך הביצוע של העבודה. קבלנו הערכה של מתכנן החשמל שלנו, והערכה שלישית קבלנו ממשרד של מהנדסים מכניים, שהם עוסקים במתקני הרמה. בקטנו אותם לרכז את חוות הדעת ולצרף אליהן את חוות-דעתם, ומצאנו שההערכות שלהם בדרך-כלל קרובות מאד להערכה שלנו.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: דהיינו, התקופה המוצעת של 14 חודשים מבוססת על ההערכה של אותם אנשי מקצוע.

מ. עומר:

לא העברנו להם את לוח הזמנים שלנו, והתקופה הכללית כמעט שווה. לוח הזמנים שלנו בנוי מתקופה של רה-תכנון, כי כאשר התכוננו להעביר קודם את המפעל, התכוננו לפתוח בו קווי ייצור חדשים, כך שהיום אנחנו למעשה עושים התאמות של תכנון.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: האם כבר התחלתם בהעברה?

מ. עומר:

למעשה כן. אנחנו בצטרך להשלים את דרכי הגישה. השקענו בשטח הזה מאות אלפי ל"י בדרכי עפר. היום אנחנו צריכים להשלים דרכי גישה למפעל. אחר-כך יש ציוד של יציקות שצריך להרכיב, ואחר-כך בצטרך להתחיל בהעברה ממס. קודם נעביר את התבניות, ואחר-כך ברכיב את טחנות הבסחון, כך שיש איזה שהוא תהליך קבוע.

הדבר השני הוא, שיש כל מיני מלאכות שקשורות בתבניות, שדורשות בעלי מקצוע ספציפיים, שנמצאים במספר קטן בשוק. זה ענף שמעט מאד מתמחים בו, וכל מפעל מחזיק את האנשים האלה ואינו משחרר אותם. בכל אופן, אנו עושים הכל כדי לקדם את ענין ההעברה מתחת ל-14 חודשים.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזלינו: ממתי מתחילים 14 החודשים?

מ. עומר:

כבר התחלנו. למעשה מכשאושר התקציב התחלנו לעסוק בהעברה שלנו, ואנו מקווים גם אם נסגור את המפעל, אינני מאמין בתקופה של 14 חודשים יש הרבה דברים שנבלעים. להעביר אותו מה שיותר מהר. שב-6 חודשים בוכל להעבירו. שנבלעים.

ט. טלמון:

הנושא של לוד מבחינתנו סגור.
היו כל מיני מכשולים. הוא נסגר
ב-1973, לא כולל נושא הדרך, או כפי שאנו קוראים לה, ה"מטרופקה".
שינוי היעוד של אומה. מטרופקה בקרא שינוי מקרקעי יעוד. על-כל-פנים,
גם בעיית המטרופקה נפתרה בינואר 1976, ואז העסקה נחתמה. עיקר השטח
סודר בסוף 1973, אבל המטרופקה היתה שם באמצע. זאת אומרת, מבחינת
המינהל אין כל מניעה שהמפעל יעבור; ולהיפך, המינהל מעוניין שהמפעל
יעבור. יתירה מזאת, בפגישה עם אנשי לוד - מאחר שיש בעיות של כניסים
ושירותים לאיזור, כי יש שם קרקעות שלנו שטרם הוקצו - קבלנו על עצמנו
להסדיר את זה, כך שאני חושב שאנחנו איננו מהווים צד בעניין.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליבן:

אני מבינה שאפילו אם התברה היתה
רוצה לעבור קודם לכן, היא לא היתה
יכולה לעשות זאת, כי המטרופקה לא היתה מסודרת.

ט. טלמון:

מצדנו אין כל מניעה שהמפעל יעבור
לפי לוח הזמנים שהוא קבע. כמה זמן
זה צריך לקחת וכן הלאה - אנחנו לא צד בעניין.

היו"ר ש. ארבל-אלמוזליבן:

הנקודות שציינת בקשר לעיריית לוד -
האם הם יכולים להוות מכשול?

ג. סלבסט:

אנחנו הגענו להסדר עם עיריית לוד.

ט. עומר:

ביחס למטרופקה, אם כן אפשר היה לעבור
או לא, השטח למפעל הוא רצועה ברוחב
של בערך 100 מ', ורוחב של כל קו-ייצור שלנו הוא בערך 40 מ'.
המטרופקה עברה בדיוק באמצע השטח, כך שלא יכולנו להשלים אותו בלי
לעלות עליה.

ח. שפי:

מבדיקת התיקים מסתבר - ואני חייב
לומר זאת לזכות משרדי - כי מיום
הפנייה, בתוך חודש-ימים יצאה ההמלצה למינהל מקרקעי ישראל. ההמלצה
הראשונה של המשרד יצאה בשנת 1972, וזו דוגמה טיפוסית מה כל יוזם
צריך לעבור במדינה עד שהוא יכול לבצע דברים.

בתור מהנדס אני יכול לומר, שהיות
ולפנינו שתי מטרות - גם להעביר מפעל תעשייתי מסודר וגם לא לפגוע
בפועלים - אני חושב שהתקופה הסבירה לכך מבחינה מקצועית היא שנה, או
14 חודשים. זו מבחינה הנדסית תקופה סבירה כדי להעביר מפעל.
אני התרשמתי בצורה חיובית מאד מהיוזם, שהגיש את כל ההצעות הכספיות
והכל מוכן, ואני מצטער שבשל חוקים אדמיניסטרטיביים חלו עיכובים
ביורוקרטיים.

י. הדסי:

הנושא כבר גידון אצלנו זמן ממושך,
ואני חושב שצריך להגיע לכלל החלטה
אחידה בקשר אליו. נפגשנו גם עם מר לשם בעניין. האינטרס שלנו הוא,
שמקסימום עובדים ישארו בעבודה ויוכלו להמשיך אותה ברציפות. אינני
רוצה להכנס לשיקולים העסקיים של החברה, ...

ט. עומר:

למרות שהם חשובים.

י. הדסי:

למרות שהם חשובים. אבל היות והיו
כאן התחייבויות של החברה כלפי הוועד
המקומי, הייתי בדעה שבצורה זו או אחרת צריך לכבד אותן. אני חושב
שהגענו היום למצב כזה, שאנו יכולים לתבוע מכל הצדדים למצוא את הפשרה
של אותו פרק זמן סביר, כפי שבעלי המקצוע אומרים, על-מנת להבטיח
רציפות של תעסוקה לפועלים.

י. הדסי

כפי שידוע לכם, נושא התעסוקה בשטח הבנייה אינו מבשר טובות לשנה הבאה. התחזיות לשנה הבאה הן די מעורפלות, ובאיזור כמו שלנו, שהוא מצד אחד אמנם לא איזור בנין, אבל מצד שני ענף הבנין מהווה חלק חשוב מאד בתעסוקת העובדים, לא יתכן ש-250 משפחות יהיו במצב של הקפאה תקופה של 6 או 8 חודשים. מה עוד, שאלה אינן משפחות מנוססות, שיש להן רזרבות של "שומן" ויכולות להחזיק מעמד. לכן הרגישות גדולה יותר, כי הן לא תוכלנה לעמוד בכל בזירה שהיא.

אני רוצה עוד להעיר באופן אובייקטיבי, שאילו המפעל היה במרכז סביון, ועם כל רצונו של הוועד המקומי לשמור על אופי המקום, אולי היה מקום לרויכות. אבל מי שמכיר את השטח יודע, ששייכות השטח של המפעל לסביון היא מקרית בהחלט, והמפעל לא נמצא כלל בתחום הישוב. כך שגם אם יוטל על תושבי סביון לחיות עם המפעל הזה עוד שנה, זה לא יפגע בהם באופן ממשי. אם יאמרו לי שהמפעל פוגע במישהו מאנשי סביון פגיעה מוחשית, יכול להיות שצריך היה לשקול את הדבר בצורה אחרת, או להסיר מפגעים - אם קיימים כאלה. אבל מאחר שאין בעיות כאלה, אני חושב שאפשר להגיע לידי כך, שבהסכמה הדדית - ולא בכפייה או בצורות שאינן מקובלות עלינו - נביא לאותה תוצאה שאפשר להשיגה בשטח יחסי. לפי המצב היום, בראה לי שהנושא עלה על דרך המלך.

י. ארנון:

אנו מרוצים מכך, שרוב האנשים הסכימו שדרושים 14 חודשים לשם העברת המפעל. אני מקווה שהמפעל אמנם יועבר ויותר לא נצטרך להיפגש בקשר לעביינים אלה.

מ. אמסטר:

לפני הפגישה הזאת היה לי קצת ספק אם הבהלת המפעל רצתה באמת וברצינות להעביר את המפעל. לאחר ששמעתי את דברי ה"ה טלמון ושפי, קצת רווח לי. כלומר, באופן מעשי גם מבחינה פיזית אי-אפשר היה להעביר את המפעל, כאשר עבין המטרוקה הסתיים רק בניואר השנה.

לא בכנסתי לעומק הענין. בתבקשתי על-ידי חברי, אגודת פועלי הבנין פתח-תקוה לדאוג לכך שהפועלים לא ייזקקו. המצב בענף הבנין הוא די קודר, ואנו חיים מהמלאי של השנה הקודמת. התחזית לקראת שנת 1977 היא די קודרת. משרד השיכון לא מסר עד עכשיו חלק מ-7,500 הדירות. יש כבר סימנים רציניים בחברות בנייה ציבוריות, שאצלן יש עבודה מאורגנת ופועלים קבועים, יש סימנים של אבטלה סמוייה; כי הקבלנים הרציניים אינם יכולים לקבל עבודה, כי הם עומדים בהתחרות קשה מאד מצד קבלנים שאינם מקיזמים את כל המצרות. המצב די מסובך. אני יודע מה שנעשה בצפון בחברת סולל-בונה, במקורות, הרוסקו, שלהן יש גרעיני פועלים קבועים.

אני מניח שגם לאנשי הוועד המקומי סביון יש טענות ונימוקים כבדי-משקל. אני מציע, לקראת השנה הקשה הצפויה לנו בשטח זה, שזה יהיה כתוב וחתום, שתוך 14 חודשים מעבירים את המפעל. החברה מבטיחה שתוך תודשי ההעברה המפעל ימשיך לעבוד. אני מציע שהענין לא יגיע לערכאות, שוועד משתכני סביון ייענה לפניית ההסתדרות ולפניית מועצת פועלי פתח-תקוה, ולראות בהתתייבותה של הנהלת המפעל להעברתו תוך 12-14 חודשים את סיום הענין. אני חושב שצריך לגלות הבנה בענין זה.

א. כוכבי:

נדמה לי שבתחום התעסוקה כבר באמר כמעט הכל. איננו דנים כאן במצב התעסוקה הכללי, אבל אנו נמצאים, ללא ספק, בתהליך של תמורות רציניות מאד. ההזמנות לעובדים פוחתות. מספר העובדים שמגיע לסידור מחדש

א. כוכבי

בעבודה הוא יותר קטן. לדבר זה יש השלכות שונות, וסובל מכך בעיקר ענף הבנין. אבל אני מודאג מדבר אחר. כדי להכין צוות מקצועי למפעל, זה דבר שלוקח זמן, ובמקופת שפל לרוב יוצאים בעלי המקצוע, ועם ההתאוששות מתחילים לחפש אותם והם אינם, ואז ההפסד אינו רק למפעל, אלא למשק כולו. ראינו תופעות כאלה בימי המיתון הקודם, וגם לפני-כן.

מכל מקום, הרצון הוא לשמור על כוח העבודה הישראלי בבנייה. ודאי שבתוך הכוח הישראלי יש גם איזה שהיא אבחנה, ואנו צריכים להיות ערים לכך; כי חלילה לנו לגרום על-ידי צעדים בלתי-הכרחיים, לכך שחלק מהם יעזוב את העבודה שהוא התמחה בה, שהמשק זקוק לו. לכן, דומני שצריך לעשות מה שרק ניתן, גם אם צריך לוותר על דברים שבראים לעתים אפילו עקרוניים, ובלבד לשמור על הכוח המקצועי הזה לבל יתפזר.

אני מצטרף לפנייתו של מר אמסטר, שצריך למצוא דרך כדי להנטיח שכולם יצאו מרוצים מהענין.

ע. גרטנברג:

יתכן שאפשר להעביר את המפעל תוך תקופה קצרה יותר. אני מבקש את הוועדה לשקול מהו הנזק שיכול להיגרם אם יכניסו אותנו למטת סדום של 13 - 14 חודשים של העברת מפעל, מול הנזק שיכול להיגרם לתושבי סביון. כי אפשר להעביר מפעל תחת לחץ, ואנו יודעים שבסופו של דבר זה יפגע בעובדים.

ט. לשם:

אני רוצה להפנות כמה שאלות למר אמסטר. (1) מהו עודף מפעלי הייצור לבנייה טרומית באיזור המרכז? (2) כיצד יש להתייחס להתחייבויות שנתנה החברה לגופים? (3) לא שמענו כמה אנשים עובדים בייצור ממשי במפעל הזה. אם יש בהם תושבי לוד, ואיפה גרים האחרים. לשאר הדברים אתייחס בהזדמנות הבאה, כי התומר לא במצא אתי וגם העורך-דין שלנו לא הופיע.

ת. שפי:

חברת אפריקה-ישראל למעשה בונה לעצמה. היא אינה מזמינה ביוגל-גד אלמנטים, אלא בונה מקרן של עצמה. זאת אומרת, השוק שלה מובטח, כך שאינני רואה את שאלתו הראשונה של מר לשם כרלבנטית.

מ. אמסטר:

יש כאן שני דברים. (א) כל מפעל טרומי שהשקיע כסף בהקמת בית-חרושת להחשת קצב הבנייה, קיבל הבטחה ממשרד השיכון, שהוא יקבל כך וכך הזמנות. כלומר, הפלוס של החברה הזאת הוא, שהיא גם יזמית. היא עושה גם בנייה עצמית, יש לה אדמה משלה, היא בונה ומוכרת והיא גם מקבלת חלק מהעבודות של משרד השיכון. כלומר, היא עושה פעולה כפולה: היא קבלן במשרד השיכון, שהוא חייב לתת לו תעסוקה, והיא גם יזמית.

י. הדסי:

השאלה היא מתי אתה מודד את זה. זה ענין של זמן ושל אמצעים עצמיים. יכול להיות מפעל מסויים שאין לו קרקע ואין לו הזמנות של משרד השיכון, ואז הוא עובד ב-10% של התפוקה שלו. לעומת זאת, חברה אחרת יכולה לעבוד בתנאים יותר טובים. אינני רואה את הרלבנטיות של השאלה הזאת לנושא הברון.

מ. עומר:

לשנה הקרובה לקחנו בחשבון שהמפעל יעסיק חלק מהעובדים שלנו. הנושא של בנייה טרומית הוא נושא של התמחות. יש לנו מפעל שמייצר אלמנטים. בתוך האלמנטים האלה אנו מרכיבים את הנגרות, את החשמל וחלק מהאינסטלציה. אנו משתדלים שחלק גדול של המוצר יהיה מוצר מוגמר, כדי שבשטח תהיה פחות עבודה. האלמנטים האלה מיוצרים במפעל, ובתקופה רגילה עוסקים

מ. עומר

בזה למעלה מ-60 איש. יש לנו צוותים של שירותים במפעל. אלה אנשי החזקה ומסגריה, שבונה את התכניות שלנו. אחר-כך יש נושא של מפעילי ציוד ספציפי, עגורנים בדרך-כלל. אנו לוקחים צוותים מנחוץ. מעבר לזה יש לנו יחידה של בקרה. יחידה זו פועלת במפעל, אבל אינה כפופה לו מבחינה אדמיניסטרטיבית. בנוסף לכך יש לנו עבודות גמר ספציפיות שמבוצעות על-ידי עובדים שלנו. אלה דברים שקשורים בעיקר או באיטום הנתים, או בנושא של כל התפרים בין כל האלמנטים של הבטון. ובנוסף לכך יש בעיות של בנייה קונבנציונלית, של ריצוף ועוד. גם הטיח שלנו הוא אחר. יש לנו אנשים, שהיו סוצלים פשוטים, הם התמחו בעבודה הזאת, ובמקצוע שלהם הגיעו לדרגה גבוהה. כי בבנייה קונבנציונלית לאדם כזה אין ביקוש. כך הדבר לאורך כל הדרך. בעקרון, הרוב הגדול של האנשים האלה אינם אנשי מקצוע, במינוח הרגיל של ההסתדרות; אבל בעבודה זו הם מומחים מדרגה א'. הם התמחו במקצוע הזה ולגבינו אין להם תחליף.

יש אצלנו אנשים שעובדים למעלה מ-20 שנה. הם גרים בגני-תקוה, יהוד ופתח-תקוה. יש לנו מנהל עבודה אחד שהוא תושב לוד. כל שאר העובדים גרים במקומות שציינת.

י. הדסי:

הטיפול המקצועי והטיפול במקומות העבודה ניתנים בהתאם למקום המפעל. היות ומפעל כזה נמצא בסביון, אי-אפשר למצוא 250 איש למקצועות אלה במקום אחד, ואז צריך לחפש אותם באיזורים מסביב, אבל מרכז העניין הוא מקום המפעל.

ח. שפי:

אני רוצה להעיר הערה כללית. כל אחד יודע שתעשיית חומרי בניין מושפעת בצורה אינטגרלית מתנועת הבניין בארץ. אנו יודעים שדווקא תנועות הבנייה הן בלתי-רגילות ובלתי-משוערות, והכוונה היא, מבחינת התוצר הלאומי לשמור על מה שיש לך ולאפשר לו קיום. אני מעריך מאד את העובדה, שמפעל פרטי, ולא ציבורי, מוכן לקחת על עצמו את כל הקושי כדי לשמור בזמן מיתון על כוחות העבודה העומדים לרשותו, כדי ליהנות מהם בתקופה של פרוספריטי. אני חושב שאחרת זה יכול להיות שיקול מוטעה.

מ. חריש:

אני חייב לומר שהשאלות ששאלת מחייבות אותי להסביר איך, כאיש שאינו מעורב ישירות בעניין רואה את זה, ואיך תהיה ההתייחסות של גורמים חברתיים לנושא שעומד כאן לדיון.

אין ספק שלוועד המקומי סביון יש טיעונים לגבי החברה, והחברה לא התכחשה לעניין הזה. הנעייה שאתה צריך לראותה - בעיקר כשאתה מעלה את העניין של הקריטריון היותר כולל - ברגע ששאלת שאלות שחורגות מהנושא המשפטי, אנו נכנסים לקריטריונים חברתיים רחבים יותר. החברה צריכה לעבוד יותר על בסיס מקורותיה הכספיים ולא על-חשבון סובסידיה של המדינה. כאשר האלטרנטיבה היא, אם ממצים את הדין, שנושא האבטלה יגיע למימדים לא קטנים בסביבה זו. אז יש טיעון משפטי אולי צודק של ועד סביון. מצד שני החברה תפעל כמפעל עסקי, והנפגעים העיקריים יהיו העובדים באיזור. בדמה לי שנקודה זו יוצרת שיקול - שעם כל הטיעון המשפטי שיכול להיות - מבחינת החברה הישראלית, היא צריכה אולי להישקל על-ידי ועד ציבורי, ובעיקר כאשר יש מצבים כאלה, שאין מוצא מהם, כאשר כל מה שנדרש הוא בעצם סובלנות גוספת מעל למה שכבר היה לכם. אני מודה שהייתם מאד סובלנים.

ט. לשם:

היינו סובלנים במשך 11 שנה.

מ. חריש:

אתם נדרשים להיות סובלנים עוד 14 חודשים, באופן מיוחד בהתחשב בעובדה,

מ. חריש

שמיצוי הדין במצב כזה ייתקל בחוסר הרגשה של רגישות ציבורית בעניין זה. לבגד עיניכם צריכה לעמוד הנקודה הזאת, כיצד זה נראה היום במדינת ישראל, כשהיא נכנסת לקשיים בתחומים אלה. אני מניח שאם זה היה במצב של עורף תעסוקה, אולי לא היתה התערבות מבחוץ.

ט. לשם: כדאי שתעיין בהתחייבויות של החברה בתקופות של פרוספריטי.

פ. לשם: לכן, כאשר ידוע היום שיש תאריכים שאז לא היו קיימים, לפי דעתי אם תמצו היום את הדין לגבי העניין של 14 חודשים, זו תהיה פעולת של חוסר רגישות ציבורית. מאחר שהייתם סובלנים עד עכשיו, אני חושב שגם מבחינת סביון יש חשיבות לאלמנט של הסובלנות הזאת.

י. ז' . אמיר: זה מקרה בדיר, שבעלי מפעל, נציגיהם בהסתדרות, ועד העובדים ומשרדי הממשלה - מגיעים למסקנה אחת. אינני רוצה לחזור על הנימוקים שנאמרו בצורה מוצלחת על-ידי חבר הכנסת חריש.

הבעיה היא בעייה של החברה הישראלית, וכשאני וחברי שומעים על סביון, לבגד עינינו מצטייר איזה שהוא ציור על סביון. אני יודע שיש תושבים שלהם זכויות רבות במדינה הזאת ויושבים בסביון, ודווקא לקבוצה זו של אישים, שמעורים במדינה בכל מגזריה איננו יכולים היום לומר, הצטיידתם בסבלנות במשך 11 שנה, אתם מתבקשים בפורום של ועדת העבודה של הכנסת להמתין עוד 14 חודשים עד שהנושא יסתיים על הצד הטוב ביותר. מדוע יש צורך במשפטים? מדוע צריך רעש ציבורי והפגנות? הרי אתם מציעים להביא כמה טרקטורים ולעלות על המפעל ולהרוס אותו. אי-אפשר להעביר את המפעל מהיום למחר, כי זה דבר סטטי חיי. לכן אני פונה בבקשה אל הוועד המקומי של תושבי סביון לבוא לקראת המפעל, לקראת עובדיו, ולהמתין עוד 14 חודשים עד שהמפעל יעבור. אני יודע שבדרך-כלל העברה של מפעל כזה בתקלת בהתנגדות חריפה ביותר מצד העובדים, שאינם רוצים לעבור מהמקום, ובמקרה זה אנו רואים שיש כאן חדות יצירה. כולם מסכימים לעבור ולהפעיל את המפעל. יתכן אפילו שמבחינה משפטית אתם צודקים, אבל גם אם תהיה פסיקה לטובתכם, אינני יודע אם הפסיקה הציבורית היא לתועלת התושבים בסביון.

היו"ר ש. ארבל-אלמנזליגן: אנו מגיעים לסיכום הישיבה. כפי שאמרתי, לא נשמע היום את תשובתו הסופית של הוועד המקומי סביון, ונדחה זאת לישיבה הבאה.

בקרתי במפעל בסביון יחד עם הוועד. הזמנתי את עצמי לוועד המקומי והם הראו והסבירו לי גם את עניין הכביש והמפעל. יש הרבה מן הצדק בטענות של הוועד המקומי. הכביש בהפך היום לכביש סואן ועמוס, ואין ספק שצריך למצוא פתרון לעניין הזה, כי קורים גם מקרים שצריך למנוע אותם. גם לי היה יסוד לחשוש לקיום הנסחות החברה על יסוד העבר, ואינני באה בטענות אל הוועד המקומי. החברה הנטיחה מספר פעמים שהיא מעבירה את המפעל. על-כן צודק הוועד המקומי בתביעותיו ובחשדותיו. באתי אל הוועד המקומי ואמרתי להם שהם צודקים בטיעון שלהם, אבל הבה נדבר על העתיד, במצב שבו אנו נמצאים היום. החברה טוענת היום, בפני ועדת העבודה של הכנסת, ומה שהם אומרים הוא כשטר שיפרע. עליהם לדעת שדבריהם באמרים במלוא האחריות של המפעל שהם עומדים מאחור. כך אנו רואים את הדברים שנאמרו היום על-ידי המוזמנים.

ש. ארבלי-אלמוזלינו

בכל התקופות, מבחינת המשק והתעסוקה, תמיד סברתי שלא צריך להשתמש בעובדים כבכודר, הן כלחץ כלפי הממשלה והן כדי להשיג תביעות אלה או אחרות. אני שללתי את הדרך הזאת. אבל במקרה זה מצטלבים אינטרסים זהים. מר אמסטר תיאר לפנינו את המצב בתקופה זו, בדברים קצרים וקולעים. הם יכולים עם היד על הדופק מבחינת ענף הבנייה לדעת את זה יותר טוב מאתנו, והם עוקבים מתוך דאגה לענף ולעובדים בענף זה - הם חייבים לראות את האינטרס הזה ולא את האינטרס של החברה, אלא קודם-כל האינטרס של העובדים.

מדובר במפעל, שבכוחות עצמו סנסה להתמודד עם הבעיות בתקופה שאנו צופים, ודרישתו היא בסך-הכל שניתן לו שהות לעבור ממקום אחד לשני. הוא איננו דורש השתתפות זו או אחרת על-מנת להחזיק את העובדים. אורבה, הוא לוקח על עצמו להמשיך להעסיק את העובדים גם בתקופה שהוא יבצע את ההעברה, להמשיך בייצור ואף עובד לא יפוט. אני חושבת שפן הראוי ללכת לקראת המפעל ולהסכים לתקופה שהוא מבקש.

יכולתי להטיל ספיקות בכוננותה של החברה להעביר את המפעל, אילו לא שמעתי את דברי ה"ה סלפון ושפי שטענו, שאפילו אם היה לחברה רצון לעבור, היא לא יכולה, כל עוד היתה המטרות הזאת באמצע. זאת אומרת, אנו סובלים רבות מנושא התכנון והבנייה, תהליך ההחלטות עד שהתוכנית מאושרת, פופקדת ומתבצעת, זה דבר שלוקח שנתיים ושלוש שנים, וגם לאחר שהדברים האלה נעשים, פתאום צץ דבר אחר, ולוקח זמן עד שהוא מסתדר. כפי שנאמר לנו, מצד הסינהל העניין הסתיים בראשית שנה זו, ואפילו אם החברה רצתה לעבור, היא לא יכולה לעשות זאת בשל מכשולים שנערמו בפניה בשטח. זה מצדיק את הטיעונים שלהם מדוע ההעברה לא בוצעה. יתכן שיש גם נימוקים נוספים, כמו מלחמת יום הכפורים.

לאור כל זה אני חושבת שכמה דברים צריכים להיות ברורים ומוחלטים על-ידי החברה. קודם-כל ענין התאריך. נניח שנוכל להסליץ על ההצעה שמוערכת על-ידי האנשים המקצועיים, שלצורך ההעברה דרושים 14 חודשים. פחות כן, אבל לא יותר.

ט. לשם: אולי לא כדאי לקבוע סמדרות, כי אנו נביא תוכנית זמנים אחרת.

הי"ר ש. ארבלי-אלמוזלינו: אני מדברת על ההצעה שהועלתה על-ידי החברה. אנו רוצים שתגישו לנו הצעה מוסמכת על-ידי הנהלת החברה, עם אותה הערכה מוסמכת של אנשי מקצוע שלכם. העתק מזה תמציאו לוועד המקומי, כדי שהוא ידע מה היא התוכנית המפורטת שלכם ומה היא התקופה המוגדרת שבה אתם מתחייבים לבצע את ההעברה, ללא אפשרות של הארכה. הוועד הזה מייצג ציבור, והוא נאבק על דברים צודקים מבחינת הציבור שהוא מייצג אותו. זו הארכה אחרונה מצד הוועד המקומי.

כוח האדם שעומד לרשות החברה יעבור יחד עם המפעל. אף איש לא ייפגע, וחזקה על אלה שמייצגים את העובדים שיאגרו לתחום הזה, גם עם ההעברה וכו'. ודבר אחרון - ההצעה תוגש לנו בכתב, עם התחייבות של החברה, ועם העתק לוועד המקומי.

לאור הדברים ששמענו היום, אני מצטרפת לדברי מר אמסטר ולפנייתם של חברי הכנסת אל הוועד המקומי סביון. אנו מבקשים שתשקלו באופן חיובי את פנייתם של החברה לסתן אורכה נוספת ואחרונה של 14 חודשים, כדי לאפשר לה את ההעברה בהתאם לתוכנית שמוגשת על-ידיה בצירוף התחייבות מצדה. אם תהיה לכם תוכנית אלטרנטיבית, אני מציעה שהוויכוח יהיה על ההצעה שלכם, למרות שלא הייתי מציעה לכם הוויכוח יכול להיות על 2 - 3 חודשים, ובגלל זה לא כדאי לפוצץ את העניין. מוטב שהעניין יסתיים תוך הסכמה של הצדדים, ולא על-ידי כפייה ומשפטים. זה לא מכוון לוועד המקומי סביון, לא לחברה עצמה, ובמיוחד

ש. ארבל-אלפרדליצו

כאשר הכנסת נכנסה לעובדי הקורה ובכל-זאת פנייתה של בוועדה לא נלקחה בחשבון ולא נענתה בחיוב.

אני מבקשת מסך, סר לשם, להעביר את הדברים לאנשי הוועד המקומי, ואנו מבקשים לקבל תשובה תוך זמן קצר, כי הכנסת יוצאת לפגרה, והייתי רוצה שנוכל לעשות את זה עד סוף חודש יולי ולא יותר מאוחר. אני רוצה להניח שהתשובה תהיה חיובית ונוכל לברך על המוגבר, ונודה לכם על אותה סבלנות שגיליתם במשך כל השנים, ובמיוחד על ההבנה שתגלו עכשיו בהיענות לפנייה לפתן אורכה נוספת.

אני מודה לכם. הישיבה נעולה.

=====

ה ישיבה ננעלה בשעה 15.15